

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARA AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj, Núm. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

TRES CENTENARIS

—Sumeuho com volgueu, entre 'ls tres ne fem trescents.

CRÓNICA

Repasant netas de las quo guardo en cartera, vaig tropessar l' altre dia ab un curiós estat de comptes referents als gastos ordinaris de la famosa timba de Monte Carlo, en l' última temporada.

Com no comprén sino deu partidas, cap inconvenient ha de haverhi en reproduhirlo; molt al contrari, puig una bona part de las deu partidas tenen la eloqüencia de un poema.

Vagin llegint:

	Franchs.
<i>Al príncep regnant</i> , en pago de la concessió.	1.250,000
<i>Policia, tribunals, govern</i>	500,000
Obras públicas, carreteras.	200,000
Alumbrat, fontanería.	475,000
<i>Bisbe de Mónaco, clero, escolas</i>	225,000
<i>Obras pías</i>	150,000
Premis de carreras y altres sports.	400,000
<i>Prensa</i>	50,000
Obras públicas, banys, etc.	75,000
Gastos de correos.	50,000
	2.375.000

Segóns se veu, la ruleta de Monte Carlo es la gran institució nacional: es com si diguessem una xicra de regaladíssima xacolata en la qual tothom hi sucra: el príncep regnant, la policia, 'ls tribunals, el govern, el bisbe, el clero, els directors de las escolas, els que tenen al séu càrrech las obras pías... y fins la premsa, bé que aquesta per una cantitat mínima, per 50 mil miserables franchs. Als nostres colegas de Monte Carlo tot just els hi deixan escurar la xicra, quan els demás l' han buydada.

Casi pot assegurar-se, donchs, qu' en aquell petit país tot surt de la ruleta.

Alrededor de aquest aparato que serveix pera treure 'ls diners de la butxaca dels uns y introduhirlos á la butxaca dels altres, deduhits els beneficis que s' adjudica 'l banquer, sol agrupars'hi un mosqué de viciosos procedents de totas las parts del mon, qual presencia allí deixa en el país grossas ganancias, porque 'ls diners del joch se gastan sempre ab mes facilitat que 'ls que s' guanyan per medi del treball, y las temptacions de tota mena, sobre tot las del paladar y encare mes las de la carn, abundan

á Monte Carlo qu' es un gust. Fins els armers se la comparán molt bé ab els que tenint pega, 's gastan els últims franchs en la adquisició de un revólver, pera saldar l' última jugada, clavantse una bala al cervell.

El principat de Mónaco resulta, donchs, un país divertit, alegre, plé de amenitat.

No n' hi ha á Europa un altre que puga comparárseli, á no ser Espanya, en quan á jugar de una manera oficial. La diferencia consisteix sols en els instruments que s' emplean al efecte: la ruleta de Monte Carlo es aquí 'l bombo dels números de la Lotería.

La Lotería espanyola es també institució nacional, y 'l recurs mes sanejat del pressupost de ingresos. La majort part de las partidas que 's consignan en aquest, casi may arriban á cubrirse, porque, regularment, els ministres calculan llarch; en cambi en la corresponent al producte dels sorteigs de la Lotería no hi falta may un céntim. Englobada ab las demás que 's fan suar á la propietat, á la industria, al tráfeh y ab las procedents de tota mena de tributs y impostos directes y indirectes, també com á Monte Carlo, s' esmersan en satisfacer la llibertat civil de la familia regnant, en pagar gastos de govern, tribunals y policia; en tenir contents als bisbes y al alt clero, en el sosteniment del exércit y la marina, en

fer bullir la sopa boba de las classes pasivas... y poch, poquíssim en obras públicas y menos encare en escolas.

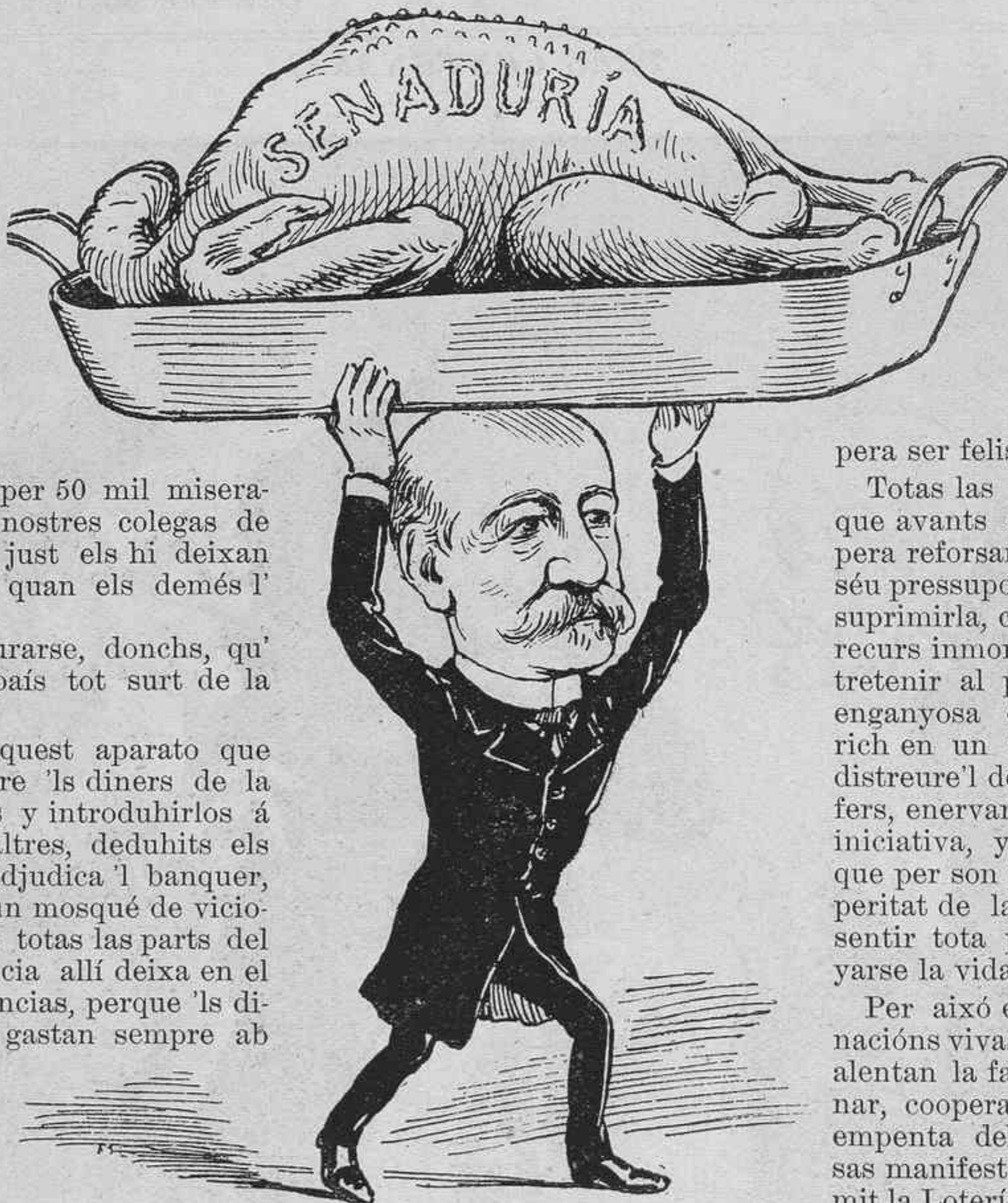
—Fet y fet— pensaré 'l govern —abtal que 'ls espanyols tinguin la instrucció sufficient pera co-neixer el número dels bitllets de la Lotería, ja no necessitan res mes

pera ser felissos.

Totas las nacions del mon que avants apelavan á la rifa pera reforsar els ingresos del séu pressupost, han acabat per suprimirla, considerant aquest recurs immoral y pernicios. Entretener al poble ab l' ilusió enganyosa de que pot ferse rich en un instant, equival á distreure'l de sos honrats quefers, enervar el seu esperit d' iniciativa, y adormir l' afany que per son propi bé y la prosperitat de la nació hauria de sentir tota persona de guanyarse la vida honradament.

Per aixó els governs de las nacions vivas que conservan y alentan la facultat de reflexionar, cooperant ab eficacia á l' empena del progrés en totas sas manifestacions, han suprimit la Lotería, considerant que l' ingrés que proporcionava al erari públich no compensava de bon trós els efectes desastrosos que produhia entre 'ls

EL GALL DE 'N RIUS Y BADIA

¡Apa, noy, qué ben farsit!
Que li fassi bon profit.
¡Per un home tan petit
un gall tan maco!

seus administrats. Y ademés l' han suprimida per ser immoral com tot joch de atzar, montat de tal manera qu' en ell tothom ha de perdre, menos el banquer.

A Espanya l' banquer se queda ab casi la tercera part de las cantitats que s' atravessan. De manera que si pogués repetir-se tres vegadas seguidas el sorteig de Nadal, quals 35,000 bitllets importan la suma de 35 milions de pessetas, á las tres vegadas tots 35 milions anirían á parar á las caixas del govern, ab més l' hú y pico per cent que pel pago dels premis s' adjudica á tall de propina.

¿Que quedaria, després d' aixó, de la famosa rifa?

Senzillament, lo que queda després de menjarse l' gall: una colecció de ossos escurats, una mica de llepúm enganxat á la cassola y l' olor del rostit.

Pero ab l' olor n' hi hauría prou, porque l' espanyol es tan babiaca, que quan no pot omplirse l' pap, ab ensumar se contenta.

* * *

Diguin sino porque, tan bon punt se convens de de que á la rifa no li ha tocat res, ni una mala aproximació, ni un trist reintegro, 's contenta devorant els telegramas dels periódichs donantli compte minucios de la manera com las primeras sorts han sigut distribuídas.

¡Ab quín afany els llegeix!

Durant alguns días no parla de altra cosa.

A Villajoyosa han anat á caure 'ls 5 milions. ¡Tira peixet!...

¿Y quí se 'ls menja?

Una munió de gent. El bitllet estava molt dividit. S' havían fet d' ell un sens fí de participacions. Gent humil, que no tenían sobre hont caure's morts, tot d' una s' han fet richs. Hi ha entre ells un majoral de diligencias que ha llansat la tralla un' hora lluny al saber que havia tret; un jefe d' estació que havia anat á Madrid á sufrir un exámen per obtenir un ascens, y que ara podrá viatjar en primera classe, mirant com els altres jefes d' estació fan la feyna. Se contan ademés unas 300 participacions de ral: fins hi ha pobres mendicants que 'n tenen: pobres que per cada ral cobrarán 1,250 pessetas: el 5,000 per hú.

¿Pot donarse res mes interessant?

Un majoral de diligencias... Un jefe d' estació... una porció de pobres... ¡Olorém, olorém, ja que no podém menjar!

Y la ilusió de que aquest miracle l' any que vé pot reproduhirse á la nostra ciutat, al nostre carrer, á casa nostra... porque vaja, no haventhi un sol espanyol qu' en mes ó menos cantitat no interessi en la rifa, tampoch n' hi ha cap que no 's posi en condicions de treure la grossa... y quan me toqui á mí... ¡Ah salaó!... Aqueixa ilusió tonta, estúpida, irracional es lo únich que sosté la gran rifa qu' es al mateix temps la gran *rifada* del sigle.

* * *

Ab aquesta nota de actualitat se despedeix l' any 1900, l' últim del sigle XIX.

Y l' cronista de l' ESQUELLA no pot deixar la ploma sense donarli l' últim adeu.

¡Adéu, donchs, sigle de las llums y del monopoli dels mistos! ¡Adéu per sempre!

P. DEL O.

EPÍLECH DEL ANY

Las ilusions qu' un jorn varem plantar
en sent la Primavera van florir
y fruyt el sol d' Estíu las vá tornar...

Gosém, donchs, nostre fruyt, dona del cor,
donant mercés á la Natura gran

que ha protegit joyosa 'l nostre amor...

Mes al gosar el fruyt que bé 'ns pertany,
recordém que la vida no ha finit
y que al morí aquest any vindrá un altre any...

LA COSSA DEL NOU SIGLE

EL XX:—¡Au! Ja has acabat
de dú enrenou tot aixó.

EL XIX:—Lo que has de fer
es no ser pitjor que jo.

Pensém en enterrar noves llevors...
Y així tindrà esperansas cada Hivern
y cada Primavera tindrà flors!

ANGEL MONTANYA

FI DE SIGLE

ELS francesos inventaren la frasse, la posaren en circulació, adornada ab las galas del seu enginy incomparable, y tan depressa doná la volta al món y tan bé s'adaptá á tots els idiomas, que avuy no hi ha un poble á la terra que no tingui inclós el *fi de sigle* entre 'ls seus giros més corrents.

Fi de sigle per aquí, *fi de sigle* per allà, *fi de sigle* per amunt, *fi de sigle* per avall... Es la màgica etiqueta que avalora totas las produccions y acredita tots els gèneros.

Hi ha termes *fi de sigle*, parayguas *fi de sigle*, amors *fi de sigle*, espectacles *fi de sigle*, barrets *fi de sigle*, licors *fi de sigle*. No fa molt als Estats Units van condemnar á mort á un assessí, y un periódich declarava ab la major serietat que 'l criminal havia sigut executat d' una manera molt *fi de sigle*.

Tot aixó, á primera vista, sembla molt bonich; pero examinat ab calma apareix tan vago y borrós, que l' ànim, davant d' una aplicació tan extensa de la célebre frasse, acaba per perdres en un mar de confusions y 's pregunta sobressaltat:—En concret, *fi de sigle* ¿qué vol dir? ¿Quín es el verdader significat d' aquestas tres paraulas?

Que la gent no ho sab de cert, ho prova la varietat de dictámens que un investigador diligent arriba á recullir al poch rato de fer consultas sobre la materia.

L' home *fi de sigle*, segons un sastre, es el que vesteix sempre á l' última moda, per extravagant que sigui 'l figurí.

Un client opina al revés: l' home *fi de sigle* es el que, vesteixi á la moda que vulgui, se las arregla de manera que no paga may al sastre.

Hi ha qui assegura que pera ser *fi de sigle* s' ha d' anar ab els cabells á coll-y-bé y las calsas arrebossadas, y fumar ab pipa, com més grossa millor.

Fi de sigle, segons uns, vol dir viure al día, gastar lo que 's té... y lo que no 's té y ser de parer que Lluís XV sabia molt bé lo que 's feya al burlarse del diluvi que darrera d' ell podia venir.

Segons altres, *fi de sigle* equival á adorar á Wagner, extasiarse ab Ibsen, trobar sublim á Gabriel d' Annunzio, parlar un idioma exòtich y menjar ostras.

Per aquests, s' es *fi de sigle* quan se sab elevarse per sobre la prosa de las miserias humanas.

Per aquells no se 'n es si no 's té impermeable, querida y automóvil.

¿Fulano es empleat del Estat y no va á l' oficina sino 'l día que 's cobra? *Fi de sigle*.

¿Sutano dorm mentres fa sol y s' aixeca á entrada de fosch? *Fi de sigle*.

¿Mengano ahir volia arrasar totas las iglesias y avuy no 's mou de Sant Felip Neri? *Fi de sigle*.

La elasticitat de tan oposadas definicions, elasticitat que arriba á engendrar la sospita de si 'l *fi de sigle* será alguna cosa de goma, ¿no es casi una demostració de que en aquesta famosa frasse hi ha un *quid* que la gent percebeix sense donarsen compte, el sent sense compendrel?

Hi es, en efecte: un *quid* suptil, delicat, espiritual, que una vegada conegut, deixa perfectament explicat l' éxit monstruós obtingut per la marca *fi de sigle*.

Fi de sigle vol dir una cosa; pero no vol dir lo que tothom se creu.

Una revista francesa s' ha encarregat de descorre 'l vel del misteri, iluminant la obscuritat que 'l rodejava, ab un raig de llum que desvaneix de cop totas las sombras.

Sí: si la incògnita s' ha aguantat tant temps muda es perque no s' ha sapigut interrogarla. S' ha plantejat malament el problema; s' ha pres per *fi de sigle* lo que en rigor no es més que *modernisme*, *snobisme*, *chic*, *desequilibri* y altrás cosas per l' istil, y d' aquí l' endiablada confusió en que la gent s' ha perdut y que ha acabat per portarla á marcar ab el sello *fi de sigle* tot lo que li ha semblat estrany, raro, incoherent.

Per fortuna ara ho sabém. ¡Qué lluny estavam de la veritat!

Ser *fi de sigle* no vol dir vestir ab extravagancia, ni *tenir cosas*, ni inventar usos nous, ni ressucitar hàbits vells, nó. Ser *fi de sigle* vol dir senzillament *ser tolerant ab tot y ab tothom*.

Veus' aquí la verdadera, la legítima interpretació que l' *esprit* francés ha donat á la célebre frasse, per tants llabis usada y per tan poch aplicada ab propietat.

Sí, ja ho sé que vosté, senyora, es una qualsevulga; pero no importa, fingeixo ignorarho, y quedo als seus peus.

Ja ho veig que vosté, senyor, es un saltejador de societats de crédito; pero respecto la séva *travessura* y li beso la má.

ARTISTAS LÍRICHS

El barítono MARIO SANMARCO
en el paper de *Scarpia*, de *La Tosca*.

EN LA LOTERÍA DE LA VIDA

—¿Veu? A mí m' ha tocat la grossa.
—A mí no més un petit reintegro.

Prou me consta que aquest viu de las complacencies de la seva muller; pero me li trech el sombrero. Ben públich es que aquell ha fet en el camí ral de la política la fortuna que ostenta; pero no vull deixar de dirli amich.

¡Qué diable! Hem de ser homes *fi de sigle*; hem de respirar l' ambient de la época y presentarnos tolerants ab tot y ab tothom.

Es la consigna: *¡Reciprocitat!*

Avuy jo soch indulgent ab las lleugeresas, debilitats y incorreccions de vosté, d' aquest y d' aquell altre; demá, en pago, vosté, aquest y aquell altre serán indulgents ab las debilitats, lleugeresas y incorreccions mévas.

* * *

Y ¡rodi la bola!

¿Es un progrés aixó? ¿Es un retrocés? No ho sé.

Lo que sé es que quan demá s' aixequi un monument—que s' aixecará—á aquesta seductora manifestació del esperit modern, al escultor que vulga representar ab tota exactitut el geni de la derrera centuria, fácil ha de serli la feyna.

No ha de fer més que trassar una figura de sexo indeterminat, somrihent, els ulls mitj closos y la màniga ampla, ¡molt ampla!

Tal es el món *fi de sigle*.

FANTÁSTICH.

L' ADEU AL SIGLE

Jo t' endresso 'l meu cant de despedida.

Es ardent com el bes
que 'ls que abressats restém á 'n á la vida
doném als que se 'n van per sempre més.

Demá anirás, oh sigle, sense treva

allí 'hont van els temps morts;
pero á la Humanitat, la filla teva,
li deixas una estela de recorts.

Jo 'm quedo en mos vint anys, edat hermosa,
brodada de cansóns;
ab el cervell rublert de somnis rosa
y 'l cor boy sadollantse d' ilusions.

De l' auba soch amant, de la auba clara.
Res trist ni res migrat!

Jo á 'n á la gran sembrada que 's prepara
vull durhi ni que sigui un grá de blat..

Adéu, oh sigle, adéu. Ta recordansa
que fassi avansá 'l món;
que á cada hom' una espurna d' esperansa
fassi bullir la sanch y aixecá 'l front.

Potent surt l' adéu últim dels meus llabis
nascut al fons del cor.

Pare meu, dels meus pares y els meus avis,
serás l' avi dels fills del meu amor!

R. SURIÑACH SENTÍES

ELS NEULERS

—Tú—vam dir al aprenent, un aprenent que primer semblava un enza y després va resultar molt capás de portarnos á vendre á-tots:—escolta ¿t' agradan las neulas?

—Ja ho crech!—va respondre 'l xicot, llepantse maquinalment els llabis:—molt m' agradan.

—Donchs avuy ne farém y podrás atiparten; pero, aixó sí, has d' anar á buscar els neulers.

—¿Ahónt?

—A casa 'l senyor Arderiu.

El senyor Arderiu, qu' era un gat dels frares, ja estava avisat.

—Li enviarém l' aprenent ab un sach buyt—li ha-

viam dit—y vosté carréguil ab tots els objectes de pes que li vinguin á má. Es un ignocent, y volém que celebri la diada.—

Y tal dit, tal fet.

La primera part del programa 's cumplí al peu de la lletra. Vam donar al baylet un sach, el més gros que vam trobar, y:

—Apa, cap á casa 'l senyor Arderiu. Dígali, en recado nostre, que fassi 'l favor de deixarte 'ls neulers. ¿Ja sabs qué son els neulers?

—Els motllos de fer neulas.

—Aixó mateix. ¡En marxa!

El xicot va anársen, y nosaltres ens quedarem rihent y saborejant per anticipat las primicias de la broma. Coneixíam de sobra al senyor Arderiu y 'l consideravam capás d' omplirli el sach ab totas las ollas de ferro de la seva cuyna.

Passá un quart, y rés. Passá mitj' hora, y tampoch.

—¿Qué s' haurá fet aquest marrech?—deyam:—Si s' haurá perdut!...

Va transcorre un' hora ben bona, y ja 'ns penebíam de la farsa que havíam comensat, tement que al pobre bordegás, carregat en excés pel senyor Arderiu, li hagués succehit alguna cosa, quan te me 'l veyém tornar més aixerit que un pésol, el sach al coll, buyt com li havíam donat, pero ab una gran paperina de neulas á la má y la boca plena.

—¿Qu' es aixó, noy?—vam dirli:—¿qué menjas aquí?

—Neulas.

—¿Y lo que hi ha dintre de la paperina?

—Neulas.

Y mentres nosaltres ens miravam sorpresos y ben lluny de pensar en riure, ell continuava menjant.

—¿D' ahónt han sortit aquestas neulas?

—Dels neulers.

—¿De quíns?

—Dels que 'l senyor Arderiu m' ha ficat al sach.—

Com més anava menos ho enteníam. ¿Ab qué diable podía haverlo carregat el senyor Arderiu, que havia facilitat al xicot el medi de fer neulas legítimas y naturals?

—Explica't—vam dirli al últim:—cóm ha anat tot aixó y d' ahónt han sortit aquestas neulas.

L' aprenent va acabar d' empassarse las que tenia á la boca, y 'ns feu la relació del cas.

—Hi anat á casa 'l senyor Arderiu.

—Bueno.

—Li he dit, de part de vostés, que 'm deixés els neulers.

—Endavant.

—Ell ha entrat á la cuyna y m' ha arreglat el sach.

—Ves dihent.

—Al ser al carrer hi tingut curiositat de veure 'ls neulers cóm eran fets, y he vist que 'l senyor Arderiu m' havia volgut posat la llufa.

—¿Per qué?

—Perque al sach, en lloch de neulers, m' hi ha ficat cinch planxas de planxar y una pila de trossos de canó de plom. Jo que sí...

—¿Qué, tú que sí? ¿Qué has fet?

—Hi anat á casa d' un drapayre, m' hi venut las planxas y 'l plom, y m' hi dit: ¿No havíam de fer neulas ab aixó? Pues femne neulas. Y ab els diners que 'l drapayre m' ha dat n' he comprat una paperina de cent. Encare 'n queda alguna. ¿'N volen?—

Pensant anar per llana, havíam sortit esquilats.

Volíam fer portar els neulers al aprenent, y 'ls que realment vam portarlos vam ser nosaltres.

Perque 'l senyor Arderiu, á pesar de ser un gat dels frares, al enterarse del resultat de la broma va recordarnos que cada planxa valia una pesseta y que de plom lo menos n' hi havia vuyt ó deu kilos.

MATÍAS BONAFÉ

MELANCOLÍA AYGUALIDA

POEMA MODERNISTA (*)

¡Y plou!...

¿Oy que plou?

¡Y es clar que plou!...

¡Ma noy, com plou!

¡Mare de Deu quín fanch! ¡y quína mullena!

¡M' entra al cor una pena!...

y mentres que la pena—cor amunt em puja

va devallant la pluja;

y la pena va pujant,

pujant... pujant... sempre pujant;

y la pluja va devallant,

devallant... devallant... devallant.

Y sento la méva ánima invadida
per una pöesia indefinida

d' un grís verdós tirant á rosa pälit

y una miiiiica á morat

¡ay carat!

y em vénen tentacions d' escriure en vers...

¡Bah!—¡Fiquémnos al Café del Univers!

APELES MESTRES.

Á UN MISERABLE IGNOCENT

¿Ets ignocent? Jo 't crech; y vull probarte

com no dubto de tú ni poch ni molt.

Oferéixme tos llabis tremolosos

que vull ferthi un petó.

Mes no acotis el cap, que tota l' ombra

qu' á ton pit fás vá refredante 'l cor.

Escolta bé 'l que 't dich y mira fixo

dels meus ulls al bell fóns.

Mes no acotis el cap. La gent dolenta

tan malament ho interpreta tot

(*) O simbolista ó deliquéscent ó delinquent ó lo que siga.

que veuria una culpa en ta vergonya
y en ton posat duptós,

Mes no acotis el cap. Si al Bé no 't llessas,
procura evitá 'l Mal de ton entorn.
Fés qu' al parlar no surti de ta boca
ab obstruccions ni un mot.

Mes no acotis el cap; y quan caminis
féshe sempre, si pots, de cara al Sol;
ell es qui ab raigs d' Amor y de Bellesa
refrescará 'l teu front.

Y quan el nou Herodes implacable
son arma deixi anar damunt ton coll,
com el d' aquells infants de la Judea,
ton esperit s' estremirá de goig.

MAYET

LLIBRES

PUES SEÑOR... *Cuentos* per D. CARLOS OSORIO Y GALLARDO:—No pot negarse que 'l tal Osorio sab buscar l' hora oportuna pera veniros ab quèntos. El séu llibre es un llibre completament d' hivern, tant perque 'ls quèntos qu' esplica son ben dignes de la vora del foch, com perque per passar las llargas nits del desembre no n' hi ha prou ab la son natural y s' han de buscar cosas sorporíferas. Ademés, pot donar com á excusa de que 'l llibre siga dolent, que té 'ls peus plens de panallons.

¿Qué fá 'l burgés Peris Mencheta que no posa 'ls peus á rotllo al mes insigne meló del seu hort... ay, del seu *Noticiero*?

Varios apreciables artistas han tingut l' hora tonta d' ilustrar al Osorio, fent companyia á algun ferro vell. El figurinayre Anton Utrillo també hi ha fet algun ninot qu' es malaguanyat pel llibre del Gallardo; podfa ben haverse aprofitat en una caps de cerillas de tres deu cén-tims.

¡Pues señor... estém ben frescos!

AL SIGLE XIX

Si pels anys mirém la vida,
has sigut, Sigle, de cent;
si per la marxa seguida,
no has sigut, Sigle, decent.

Mes si Espanya en ta memoria
ha de dirte lo que sent,
t' ha d' anomená en sa Historia
Sigle del número cent.

CONRAT ROURE

Teatros

La senmana de la rifa, de las firas, del gall y 'ls turróns no es la més socorreguda pels teatros. Generalment tothom dedica l' atenció y 'l temps á las expansions familiars, y si bé 'ls teatros donan funcions solen guardar-se molt las empresas de posar obras novas, pel temor d' escaldarlas.

LICEO

S' ha passat la senmana donant llargas y curtas ara á la *Carmen*, ara á la *Walkyria*.

Per ff 'l dissapte 's vá posar la garbosa ópera de 'n Bizet.

La majoria del públich estava de mal humor, tal vegada perque no havia tret la rifa, y per las alturas hi dominava una propensió molt marcada á fregir peix. Preparatius per la vigilia de Nadal qu' es día de dejuni.

Fins al preludi del quart acte no vá ressonar el primer aplauso franch, dedicat al mestre Mascheroni, que dirigí l' orquesta ab verdader primor. Y fins al final de l' ópera no van ser els artistas cridats á las taulas, quan ja tothom se 'n anava y 'ls qu' estavan disgustats ja havían tocat pirandó, que d' altra manera no dupto que hauria continuat la fregida de peix.

Ara parlant ab tota franquesa, *Carmen* no va fer l' efecte desitjat, per falta de cohesió entre 'ls artistas que la desempenyaren y per la manifesta deficiencia de facultats de alguns d' ells.

La debutant Srta. Blasco, es guapa, te sanch, se mou bé y fins comprén el tipo de la protagonista; pero en quant á veu s' hauria de dir Carmen y á penas se diu Carmeta. Ademés s' ha vist el tipo tan ben fet, que la cantant que intenti interpretar-lo, necessita lligarse molt bé las cintas de las sabatas escotadas.

La Bardi está millor fent l' aucellet del *Sigfrid* que la Micaela, puig en mes de una ocasió qualsevol diria que desafina.

L' ÚLTIM IGNOCENT

(Dibuix de APELES MESTRES)

—¡Senyor, feu que poguém acabar el sigle vinent ab més salut y alegría qu' aquét!

L' Iribarne (D. José) va defensarse bastant bé, especialment en el duo del acte segon y en el del quart. Mes ben secundat hauria lluhit molt mes.

En Moro descompassat, com de costum, vá arreplegar mes de un dátíl.

L' Homs y la séva socia, en la escena de la venta, van donar unas notas guturals de molta actualitat, per quant recordavan en certa manera una parada de galls d' indi del Passeig de l' Industria.

Y res més: que ab lo dit ja n' hi ha prou y massa pera donar una idea aproximada del efecte que vá y havia de produhir la primera de la *Carmen*.

El diumenjo vá posarse *La Walkyria*.

El deu Wotan (Gnacarini) ja estava bó, y l' obra vá anar com una seda. Molt aplaudida la senyora Eherestein: la Gabbi molt justa y la Borissoff cooperant al bon conjunt. En Grani, en Gnacarini y en Rossi sostenint com uns héroes sos respectius papers.

Y 'l mestre Mascheroni demostrant que sab hont té la má dreta: la má ab que empunya la batuta.

FUNCIÓNS DE IGNOCENTS

S' han de donar en la nit de avuy, y 'ls dos teatros que mes de lluny portan preparada la séva son *Romea y El-dorado*.

En aquest últim suposo que no hi faltará la corresponent humorada del amich Molas y Casas, que, com sab el públich, hi té la má trencada, sent una viva llástima que sols una vegada al any se recordi qu' es autor.

UN ESTRENO

Se m' ha dit que la comedia en un acte *Probas d' amor*, arreglada del francés pel Sr. Argila y Font, vá ser mo't ben rebuda, per ser una producció enginyosa, escrita ab gracia y ben transplantada á la escena catalana.

Dich que se m' ha dit, puig no he tingut ocasió de véurela; com tampoch l' he tinguda de veure 'l drama castellá del Sr. Nogué y Roca, titulat: *Los desheredados*, estrenat la nit del diumenje.

Si me 'n diuen alguna cosa, ja 'ls diré lo que me 'n diguin.

N. N. N.

AL REY HERODES

Vina de nou barbut rey de Judea,
autor de la famosa degollina;
vina de nou y passa per Espanya
qu' encare te n' hi vas deixá una pila.
A tota aquesta colla de criaturas
que segueixen la moda modernista,
en obsequi al bon gust y al art, dególlals...
...ó, á contar baix, esquflals;
mata á uns alcaldes que jo sé, molt rígits
en perseguir transgressions ridículas
mentres passen de llarch fregantli els nassos
carros d' oli, dictámens qu' horripilan,
comptes bruts y altres mil negocis lletjos
ab que quatre pillets s' omplan la hermilla;
suprimeix á la gent, de sobras cándida,
que ab llart *assegurat* ú oli *pur* guisa,
que beu vi de *rahims*, menja tocino,
gasta llet de *debó*, consúm gallina,
pren café y llepa brassos de gitano,
puig se creu qu' ha fet algo per la vida
quan lo que fá es omplirse de veneno
tragantse porquerías;

treu del mon als beneyts qu' encare creuhen
en l' eficacia de las cansóns místicas,
en l' autenticitat de las *nebodas*,
en el candor de *frays* y *jesuítas*,
y en el lliberalisme dels beatos
que fan desde 'l govern nostras delicias;

reventa sense escrúpols als estúpits
que la riquesa buscan á la rifa
y en *parells* y *sanás* y *cap-y-quas*
se malgastan salut y economías;

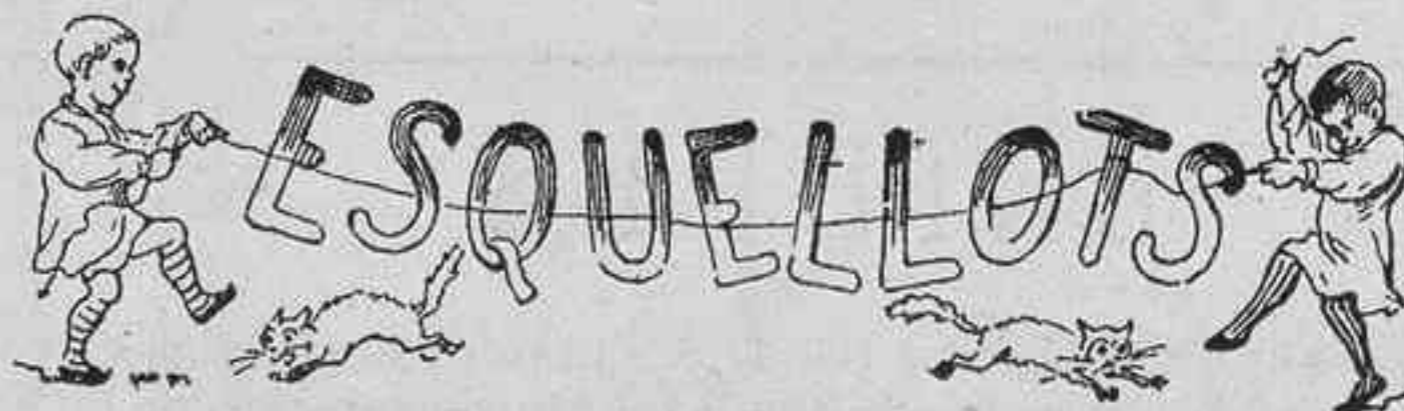
talla el coll als imbécils que s' empassan
com *últim mot del art* cosas ridículas,
els sorolls inarmónichs sense solta,

las fadas coll-torçadas y esllangiudas
la prosa incoherent y mal girbada
y els versos sens ideas, art ni rima;
enfila sens pietat als que s' encantan
devant d' una *obra xica* ab pantorrillas,
y perden temps mirant cinematógrafos,
y els agrada una bona pantomima,
y llegeixen els *partes* y recullen
els cromets de las capsas de cerillas.

En fí, si els *ignocents* que vas deixarte
vols ara fer xixinas,
jo 't juro que tens tasca per estona
puig no hi ha pas á Espanya qui no ho siga.

Vina, donchs, rey Herodes y fes feyna
triantme á mí com á primera víctima.

JEPH DE JESPU.

Ab l' última rifa de Nadal vá succehir un cas curiosíssim.

Moltas senmanas avans del sorteig, aparegueren els consabuts cartells ab l' avís: «No hay billetes»; qu' en vigílias de l' extracció, van ser substituïts per altres que deyan: «Hay billetes.»

Mes un cop realisada l' operació del sorteig, no faltá qui excluhint la H de aquesta última inscripció, s' arrancava 'ls cabells, exclamant: ¡Ay, billetes!

Y al exclamarse aixís miravan plens de dolor els bitllets que no havían pogut colocar, á pesar de oferirlos ab grans rebaixas sobre 'l preu del cost.

¿Qué havia succehit?

Una cosa molt senzilla. Que 'ls últims bitllets foren retirats de la circulació ab la idea d' exigir fortas primas als que 'n volguessen. Y com casi ningú 's presentava á demanarne, vá haverhi una senzilla alteració en els graus de parentiu.

Vull dir que las *primas* varen transformarse en *sogras*.

A un ciudadá dels que no 's deixan rifar li preguntavan.

—¿Y vosté que no ha tret res?

—Sí, senyor: considero haver tret els quartos que he deixat de gastarme en comprar bitllets.

—Tampoch ha corregut la sort.

—Es cert; pero mes m' estimo «pájaro en mano que buitre volando».

Y tenia rahó: si tothom ho fés aixís, tothom la treuria la rifa: tothom menos el govern.

Un altre deya:

—Vaja, que ab un banquer, que als tres cops de ruleta ja se ha quedat ab tots els quartos de las travessas, lo qu' es jo no hi jugo, y fins crech que 's necessita ser boig pera jugarhi.

La primera á Villajoyosa.

Si aqueixa vila ja era *joyosa* avants de treure la grossa ¿qué será després de haverla treta?

Vilafrenética ó *Vilaboja*.

S' acaba l' any, y ab ell el sigle XIX, y ab el sigle XIX s' acaba també la manera qu' hem tingut fins ara de contar las horas.

En lo successiu comensarán á la una y acabarán á las vintiquatre. Alló de las tantas del matí, las tantas de la tarde, las tantas del vespre, las tantas de la nit, perteneixerá á la historia. La nit, y 'l vespre,

FÍ DE SIGLE

(Dibuix de J. LLUIS PELLICER)

—¿Qué? ¿Que aquest sigle hem passat gana? Donchs ja veurás tú com lo mateix ens succehirá 'l sigle que vé.

ANY NOU

—¡Ave María Puríssima! ¡Quín mon més embolicat!... De bona gana si gosés me quedaria dins de la closca.

la tarde y 'l matí quedarán completament abolits. Totas las horas serán iguals dintre del día.

Opinió de un beato:

Ara que fan las reformas dels rellotjes, no sé perque s' han hagut de parar á las 24: podían haverse allargat fins á las *Quaranta horas*.

En una de las últimas sessions del Ajuntament, van ser tirats de revés tots els encabessaments proposats per la Comissió de Consums.

Se véu que la tal Comissió es molt popular, y extraordinariament simpática, y 's véu sobre tot que mereix l' omnímoda confiança del Ajuntament.

A pesar de lo qual ja veuran vostés com la tal Comissió no 's dona per aludida, ni 's recorda de dimtir.

¿Rahó?

La de aquell bebedor que deya:—A falta d' altre, beuré 'l ví sense *encabessar*. Es mes flach; pero fá bon ventre y no emborratxa tant.

Notas curiosas dels últims pressupostos:

Llum per las dependencias municipales: 110,000 pessetas. ¡Y tant á las foscas que vá la ditxosa administració del Ajuntament!

Música de la banda municipal: 45,000 pessetas. ¡Nou mil duros de notas mes ó menos espifiadas que se 'n emporta 'l vent!

Carruatjes pels senyors regidors: 26,750 pessetas. ¡En aquesta partida hi vá inclós el cotxe ab que la Pubilla vá al hospici!

Cantitat pera la construcció de clavegueras: vinticinch mil pessetas no mes.

Es á dir: per una atenció tan necessaria y tan relacionada ab la salubritat pública, una suma mes petita que las que 's gastan en carruatjes, en música y en alumbrat de las oficinas.

Hi ha petits detalls que caracterisan un gran quadro.

Y ab els que acabém de citar queda retratada de cos enter la administració municipal de Barcelona.

Els rectors de las parroquias de Barcelona han acudit al Tribunal de la Rota contra la competencia qu' en materia de funerals se 'ls fá á las iglesietas de la Casa de Caritat y de Santa Clara y en la del Santíssim Sagrament de la mateixa Catedral.

Salvant lo que pot resoldre 'l tribunal de la Rota, en aquesta qüestió purament de pinsáns, crech, conforme aixís ho indicárem anteriorment, que lo millor sería que 'ls rectors de las parroquias se resolgessin á rebaixar las tarifas, fins á posarse al mateix nivell ó per dessota de las que regeixen en aquells locals que 'ls fan la competencia.

Aixís se practica en el comers, ab molta satisfacció del consumidor.

O aixó, ó sindicarse com acaban de ferho las companyias de gas y d' electricitat.

¿No pagas lo que t' exigeixo? No hi ha llum.

¿No 't subjectas á la tarifa única que t' imposito? No hi ha cel.

Ja veuen, estimats y devotíssims lectos de LA ESQUELLA en quíns assumptos mes espirituals están ocupantse actualment, els rectors de las parroquias de Barcelona!

Al últim els de Santa Ana s' han sortit ab la séva.

Ja tením alsada dintre del solar de la iglesia nova la barraca de fusta que serveix de alberch al Panorama de Jerusalém.

De res han valgut las observacions de la premsa periódica, ni las queixas de la opinió pública. De res tampoch aquella prohibició qu' en son principi vá dictar l' arcalde senyor Coll y Pujol.

Ara no falta sino qu' en aquell local incómodo, estret y ab surtidas molt dificultosas qualsevol día s' hi cali foch com al Bazar de la Caritat de París.

Si bé en aquest cas no faltará quí digui, fregantse las mans de gust:

—¡Amigo, quín floret de funerals!

BONHOMIE MUNICIPAL

—¡Poned, noys, poned! Pensad que son las derreras que colocais en este siglo.

Alguns cotxes de corrèus encarregats de conduhir la correspondència desde las estacions de ferro-carrils á l' administració, han sigut sorpresos entrant matute.

Sacas enteras qu' en lloch de cartas y paquets estavan plenas de llebras, cunills y perdíus, qu' entravan sense detenirse als fielatos.

¡Y encare dirán que 'l servey de correus es tan detestable!

Consti que 'ls encarregats dels cotxes de conducció fan mes de lo que deuen.

Ab motiu de haverse rebaixat mil duros de la quantitat presupostada pera 'l sosteniment de la banda municipal, deya un ciudadá:

—Noy, els músichs están que bufan.

A lo qual vá respondre un partidari de las economías:

—Si bufan, que 's posin l' instrument á la boca y aixís tocarán millor!

Una idea que 'ns comunica un assíduo lector de LA ESQUELLA:

«Es una trista cosa que 'l monument erigit en honor de 'n Rius y Taulet, al extrém del Saló de Sant Joan y davant de l' entrada del Parch, permaneceix mitj cubert d' estoras, per no permetre 'ls artistas constructors del mateix que s' inauguri, fins y á tant que la Comissió 'ls pagui las quantitats que acreditan.

«Els vuit mil y pico de duros que faltan, podrián recaudarse de la manera que vaig á indicar. ¿No atina cóm? Senzillament, colcant al peu del pedestal una especie de caixeta de las ánimas ab la següent inscripció: «Caixeta de almoynas destinadas á la terminació del monument del ciudadá benemérit.» Y molt seria que de cinch céntims en cinch céntims que hi anirían depositant els transeunts, la Comissió erectora no arribés un día ó altre á saldá 'ls seus comptes.»

La idea no está mal ¿veritat?

Lo qu' es ab cinch céntims, fins un servidor de vostés hi contribuiría. ¿Qué menos se pot gastar pera treure á un' ánima de pena?

El rector de la Universitat, el mateix senyor Garriga, que nega las taulas de anuncis de aquell establiment pera fixarhi 'l cartell del certámen literari y científich convocat pel Centre de la Juventut escolar republicana, ha pres la resolució d' estalviar tot lo que 's pugui el gas que 's gasta en el laboratorí de Química.

Aquestas economías son molt ben entesas. Encare que sense combustible no hi ha Laboratorí químic que puga posarse en funcions, no importa: menos feyna pels catedrátichs y menos encaparrament pels estudiants.

Posat en aqueix terrenó económic, res li costaría al senyor Garriga de ordenar que durant la classe, ningú segui.

Ab lo qual s' evitaria que s' esmolessin els banchs de fusta, y 'l cul de las calsas dels estudiants.

Un tipo que s' ha fet rich en poch temps se dona 'l luxo de pendre secretari.

L' altre día li pregunta:

—¿Y la carta d' en García de Madrit, ja l' ha contestada?

LA FESTA DELS IGNOCENTS

—¡A n' aquesta sí que li han posada ben grossa!...

¡CATAPLÚM!

—Sí, senyor: aquí té la contestació. Sols falta que la firmi.

El rich se la mira, sense ni menys llegirla y diu:

—Massa llarga... Massa llarga... Esqueixi aquesta y fassin un' altra de mes curta. No m' agrada que la méva dependencia *perdi 'l temps*.

—Home, 'l ral á la butxaca.

J. JOVÉ Y CALLÍS

Trobantse malalta l' esposa de un contertuli, els séus companys de café varen preguntarli:

—¿Com segueix la téva senyora?

—*¡Intransitable!*—respongué ell, referintse á la gravetat de la séva malaltia.

JOANET DE LLEYDA

En un tribunal:

Acudits

Entre marit y molla:

—Isabel, demá es el teu sant: ¿qué vols que 't compri?

—¡Jo qué sé! lo que tu vulgas.

—¡Ah! Ja hi caich; et compraré un *corte* de pantalón.

—¡Un *corte* de pantalón!.. ¿Y que 'n faré jo d'aixó?

—¡Tontal... Será per mí.

PERE CARRERAS.

En un Circo Eqüestre se presenta un domador tan extraordinariament magre, y ab una cara de Quaresma tal, que un dels espectadors, al véure'l ficarse á la gabia, no pot menos de exclamar:

—Ja entench per qué hi entra: ¡per menjarse als lleóns!

DR. TRANQUIL

En una fonda:

—¿Qué menjará?

—¿Cómo?

—¿Qué comerá usted?

—¡Escudella!

—¡¡...!!!...

UN A. VENDRELLENCH

—¡Hola Antón!

—¡Hola, Ramón! ¡Carat! ¡Qué veig!... Te deixas tot lo pèl á la cara.

—Oh, y alguna cosa més me deixo.

—Y aixó ¿qu' es?

Trágich y merescut final del sigle de las llums.

REMEY CONTRA L' INSOMNI

6

LA DEGOLLACIÓ DELS IGNOCENTS (1)

Diálech entre en Garcilaso de la Pega y un estudiant de Retòrica y Poètica que té la Gramàtica y la Gramètica á las puntas dels dits:

- *Un soneto me manda hacer Violante.*
- *¡Violante! Aixó es un ripi que no admito.*
- *Catorce versos dicen que es soneto.*
- *¿Donchs, aixó es un sonet?... Bé, vaja ¡alante!*

SONET-LLUFA

*Escribidme una carta señor cura:
¿Como estais Rocinante tan delgado*

Lo President. — ¿Té l' acusat alguna cosa que alegar?

L' acusat. — Sí, senyor.

— Digui.

— Si l' Jurat m' absolt, espero que tots els presents me farán de testimonis de que aquest enredador de fiscal m' ha dit lladre.

S. BAJÁ OMÚS.

CANTARELLAS

Tu dius que tens un romanso que 't costa bastants quartets; donchs jo, ahí, 'n vaig comprar un per cinch sentiments no mes.

Al veure tas tendras galtas vermellas com dos clavells t' hi vaig estampá un petó (quedantme 'ls morrets vermells.)

FIDEL DELFÍ

El día que ploguin trastos y diners á discreció, será 'l día designat que hauré de casarme jo.

La millor proba de amor que 'm pots dar, bella Roser, es ¡ay! que 'm paguis el compte del sastre y del sabater.

SISKET D. PAILA

Si á cada gofia que dius caygués una bola al mar, no ho duptis, nineta hermosa, no 's podria navegar.

J. ESCACHS Y VIVED

Al ferte 'l primer petó vares posarte furiosa, y ara si no te 'n faig cap igualment també t' hi posas.

J. MORET DE GRACIA

*por el piélago inmenso del vacío,
que haya una cadáver más que importa al mundo?*

*Todo lo sé; del mundo los arcanos,
en una de fregar cayó caldera,
miró al soslayo, requirió la espada
que corríste parejas con el viento.*

*No fui yo, vive Dios, fué su destino;
A su gran pesadumbre se rindieron.
Tiembale la esposa infiel; tiembale la ingrata.*

*Volverán las oscuras golondrinas
y si lector dijeres ser comento
Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.*

Aquests catorze versos, llegits catorze vegadas, de catorze maneres combinats alterant la colocació, fan l' efecte de un excelent dormitori pels atacats d' insomni. Si no n' hi ha prou, poden entretenirse en buscar las procedencias respectivas y llegirlas també catorze vegadas de carrera. Y en últim cas agafan una poesia d' en Sañudo Autrán ó un quènto de l' Ossorio y Gallardo.

NOTA: D' aquest soporíferos com á últim recurs, una sola toma es suficient,

(1) Dels ignocents... lectors.

SOLUCIÓNS

Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.— *Par-ti-ci-pa-ri-a.*
- 2.ª ANAGRAMA.— *Simón—Somni.*
- 3.ª GEROGLÍFICH.— *Per punts las mitjas.*

LA DÉCIMA QUE HAN PORTAT Á LA PUBILLA

—Millóns per 'quí,
millóns per 'llá...
¿Y d' aixó 'n diuhen
felicítá?

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Estampa de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8.

ANTONI LOPEZ, EDITOR, RAMBLA DEL MITJ, NÚMERO 20, LLIBRERIA ESPANYOLA, BARCELONA. CORREU: APARTAT NÚMERO 2

Divendres, 4 de Janer de 1901

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

La Esquella de la Torratxa

DESTINAT Á CONMEMORAR LA TERMINACIÓ DEL SIGLE XIX

BARCELONA DESDE L' ANY 1800 al 1900

El número, que anirá plegat y cusit, constará de 48 páginas, y valdrá

DOS RALS

SUMARI:

TEXT.—Crónica: Barcelona á través del siglo XIX.—
 I. *De 1801 á 1833:* Avants de la invasió.—Invasió francesa.—L' Absolutisme.—Periodo constitucional.—La reacció apostólica.—II. *De 1803 á 1868:* La guerra dels set anys.—Las bullangas.—La reacció moderada.—El bieni.—Els últims 12 anys del reinat de Isabel.—III. *De 1868 á 1900:* La Revolució de Setembre.—La República.—La Restauració.—La Regencia, per **J. Roca y Roca**.

La gent del any nú, per **J. Burgas**.

Un jove del any 30, per **Matias Bonafé**.

Un drama á la Plassa de toros, per **A. March**.

De Igualada á Barcelona: A principis de sigle.—A mitjans de sigle.—A últims de sigle, per **Jeph de Jespus**.

Els cipayos.—Notas pintorescas sobre 'ls darrers cossos frants, per **Apeles Mestres**.

L' Arquitectura á Barcelona en lo sigle passat, per **J. Lluís Pellicer**.

L' adéu del sigle, per **C. Gumá**.

Al acabarse 'l sigle.—Epigrama, per **Apeles Mestres**.

El desarrollo urbá de Barcelona, per **Lluís Figuerola**.

ILUSTRACIÓ.—Crónica: Facsímil de un sainete de l' any 1802.—La visita de Carlos IV á Barcelona. (De un' auca de primers de sigle).—En la canonisació del beato Joseph Oriol. (De un' auca de redolins).—10 mars 1808. Excitació popular el día de l' ocupació de Montjuich pels francesos. (D' un grabat al acer de l' época).—Escarapelas dels defensors de la Independencia, fetas á Barcelona.—1809. Els mártirs de la Independencia, camí del patíbul. Execució dels mártirs de la Independencia. Els patriotas que tocaren á somatent sortint de son amagatall. (D' estampas de l' época).—Túmul construhit á Santa María del Mar en els funerals del general Lacy. (Reproducció del projecte).—1820. Cabecera de un romanso polítich titulat: «Lamentos de los serviles».—1821. Cabecera de una «Cansó patriótica».—1821. Escenas de l' epidemia. (D' un romanso).—«Mogiganga que hizo la ciudad de Barcelona en obsequio á SS. MM. en la noche del 6 enero de 1828.» (D' un grabat de l' época).—El conde d' Espanya, retrato.—Las execucions de 1828 en l' Esplanada. (De l' obra «La Ciudadela inquisitorial»).—1833. «Canción patriótica». (Facsímil de una fulla popular).—1834. Cabecera del romanso «A los amantes de la Patria y de Isabel II».—Cabecera de la «Canción nueva de los voluntarios de Isabel II». (De fullas populars).—1835. El poble arrossegant el cadáver del general Bassa, atravessa 'l Plá de las Comedias.—1836. Assesinat dels presoners carlistas de la Ciudadela.—Retratos: El general Mina.—El baró de Meer.—D. Francisco Balmas. (Grabats de l' época).—1840. Entrada de D.ª Maria Cristina ab sa filla Isabel II. (D' una estampa).—1840. Embarch de Maria Cristina ab rumbo á Valencia. (D' una fulla popular).—1842. Inauguració del alumbrat públich per gas. (D' un ventall).—D. Baldomero Espar-

tero, retrato. (D' una proba avants la lletra).—Moviment revolucionari de 1842. Repartició d' armas á la Plassa de Sant Jaume.—Atach en el Jardí del General.—Renyit combat en el Portal Nou.—Rendició del regiment de Guadalajara en la Rambla d' Estudis.—En el Portal del Angel: fugint del bombeig.—Bombeig de Barcelona desde 'l castell de Montjuich. (D' estampas de l' época).—Retratos: El general Van-Halen.—El general Zurbano.—El general Sanz. (De grabats de l' época).—Moviment de 1843. «Vista de la Ciudadela atacada per la Jamancia»; tipos de jamancios. (D' una fulla popular).—1848. El general Córdoba, retrato.—El primer carril d' Espanya. (D' un ventall).—1851. D. Francisco de P. Cuello, retrato. (D' un grabat de l' época).—1853. Inauguració dels Camps Eliseos; las montanyas russas. (D' un ventall).—1854. D. Pascual Madoz, retrato. (D' una fotografia).—1855. Joseph Barceló en la capella.—Mort del coronel Blay Durana, en un calabosso de la Ciudadela. (De láminas de l' época).—1856. Fusellaments al Passeig de Gracia. (De l' obra «Memorias d' un presidiario político»).—1860. Retratos. El general Dulce.—D. Victoria Sugrañes, comandant dels voluntaris. (De fotografias *Moliné y Albareda*).—El general Prim. (D' una litografia).—Arribada dels voluntaris cataláns: Plá de Palacio. (D' una lámina litográfica).—El Carnestoltas de 1860. (D' una lámina litográfica).—1869. L' entrada de las Caputxinas. (Apunte inédit).—1870. El rebombori de las quintas. Gracia: la Plassa de la Vila. (Composició y dibuix de **J. Lluís Pellicer**).—1888. L' Exposició Universal. Ceremonia inaugural en la gran Sala del Palau de Bellas Arts (Fotografia de *Audouart*).

Homes del sigle.—Cataláns difunts.—Retratos: Doctor Gimbernát.—Doctor Salvá.—Doctor Ametller y Ros.—M. Pers y Ramona.—Joseph O. Ronquillo.—Ramón Anglases.—Ildelfons Cerdá.—Pere Mata.—Carlos Ibáñez.—Frederich Trémols.—J. Sol y Padrís.—Joan Güell y Ferrer.—Joseph M. Muntadas.—Isidro Muntadas.—Manuel Rivadeneyra.—Carlos Labielle.—Joseph Ferrer y Vidal.—Frederich Ricart.—Pere Bosch y Labrás.—Antoni M.ª Brusi.—Antoni de Capmany y Montpalau.—Félix Amat.—Manuel de Cabanyes.—Pau Piferer.—Bonaventura C. Aribau.—Jaume Balmes.—Joaquim Roca y Cornet.—Antoni Bergnes de las Casas.— Próspero de Bofarull.—Joaquim Rubió y Ors.—Fernando Sors.—Vicens Cuyás.—Baltasar Saldoni.—Joseph Anselm Clavé.—Mariano Obiols.—Rossendo Dalmau.—Anselm Barba.—Gabriel Balart.—Pere Tintorer.—Juan B.^a Pujol.—Manuel Milá y Fontanals.—Antoni de Bofarull.—Marian Aguiló.—María Josepha Massanés.—Adolf Blanch.—Francesch Pelay Briz.—Frederich Soler.—Antoni Ros de Olano.—Joseph de Letamendi.—Victoria Peña de Amer.—Francisco Parcerisa.—Tomás Padró.—Eusebi Planas.—Joseph Planella.—Joseph Plá.—Francisco Soler y Rovirosa.—Paca Soler de Ros.—Lleó Fontova.—Ricart Moragas.—Fructuós Canonje.—General Manso.—Estanislao Figueras.—Narcís Monturiol.—Joan Tutau.—I. López Bernagosi.—Damiá Campeny.—Rossendo Nobas.—Joseph O. Mestres.—Elias Rogent.—Geroni Granell.—Pelegri Clavé.—Joaquim Espalter.—Ramón Martí y Alsina.—Mariano For-

tuny.—Francisco Sans.—Evaristo Arnús.—Francisco de P. Rius y Tauler.—Félix Macià y Bonaplata.—Joseph Sert.—Domingo Sert.—Francisco Camprodón.—Manuel Angelón.—Antoni Altadill.—Robert Robert.—Estanislao Reynals y Rabassa.—Joaquim M.ª Bartrina.—Damas Calvet.—Joseph Ll. Pons y Gallarza.—Gayetá Vidal Valenciano.—Eduart Vidal Valenciano.—Rossendo Arús y Arderiu.—Joseph Ixart.—Joseph Coroleu.—Joseph Feliu y Codina.—Francisco Miquel y Badia.—(Per **Ramón Miró**).

La crema dels convents: Santa Catarina.—29 de Setembre de 1868: Proclamació de la Junta revolucionaria a la Casa de la Ciutat de Barcelona. Laminas a colors. (Composició y dibuix de **J. Lluís Pellicer**).

Una curiositat.—1802. Facsimil de l'auca de la corrida de toros donada ab motiu de la visita a Barcelona del rey Don Carlos IV.

Passatemps y esplays.—1850. Un café de vehinat. (Composició y dibuix de **M. Moliné**).—Redolins triats de l'auca antiga «Festas de Barcelona».

Un recort.—1870. Exposició de Bellas Arts: edifici alsat exprés en la Granvia, prop del Passeig de Gracia. (Composició y dibuix de **J. Lluís Pellicer**).

Perspectiva.—1840. Portal romá de la Plassa Nova. (Dibuix inèdit).

Tipos barcelonins.—¡Ventalls y espanta-moscas!... ¡La Llanterna mágica!... (Dibuix de **M. Moliné**).—Baladrers desapareguts. (Redolins triats de l'auca antiga «Baladrers de Barcelona»).

Modas y tipos.—1815. Modas barceloninas.—1816. Pasesa del Plá.—1820. Jova menestrala.—Una elegante.—1823. Miliicians voluntaris.—1830. Letxuguinos.—Un menestral.—1835. Cabecera de un romanso.—1845. Fadri veler. (De varias fullas populars).—1829. Un mosso d'Esquadra. (Dibuix original de **B. Planella**).

Els cipayos.—Cabecera y ilustracions. (D' **Apeles Mes-tres**).

Cosas que foren: Bunyoleria del Tio Nelo, en els Pórtichs de 'n Xifré. (Dibuix de **J. Lluís Pellicer**).—Passeig per la ciutat dels premis de la rifa de Sant Antoni. (Dibuix de **M. Moliné**).

Fesomias perdudas: Llochs y tipos.—1877. Antich mercat del Born. (Dibuix inèdit d' **Eriz**).—*Tipos populars:* El cego Antonet.—En Batista, mosso del Falcó que servia las famosas monjetas ab llomillo.—L' Ola vos. (Dibuixos de **M. Moliné**).

Costums y festas.—1849. Pati de l' Audiencia: la fira de las rosas.—1848. Santa Maria del Mar: eixida de una professó. (De litografias de **Parcerissa**).—1871. La professó del Corpus: sortida de la Catedral. (D' una aquarela del escultor **Rosendo Nobas**).

Vistas barceloninas perdudas de vista.—1854. El Portal de Mar. (Dibuix inèdit).—1878. Dressanas: el Baluart de las Pussas. (Apunte de **Pellicer**).—1862. Ruinas de la Sala Capitular de la Colegiata de Santa Ana. (Dibuix inèdit de **Martí y Alsina**).—1870. Ciutadela: la Porta del Socorro.—1874. El Palacio real, destruït per un incendi. (De fotografias).

Monuments y edificis desapareguts.—La torre de la Ciutadela. (D' un grabat del any 47).—Torre-campanar de Sant Miquel, derruït en 1868. (D' un grabat al boix).—La Font de Aretusa, en el Passeig de Sant Joan, prop del Jardí del General. (De fotografia).—Claustre de Sant Francesch en 1835. (Dibuix de **Parcerissa**).—Banyes árabes subterranis del carrer dels Banyes, destruïts en lo primer ters del sigle. (D' un grabat de l' época).—Claustre del Convent del Carme, que serví de Universitat fins l' any 73. (De fotografia).

Vistas generals.—1870. Vista de Barcelona, desde la falda de Montjuich. (Fotografia de **Laurent**).—Barcelona desde Vista-Alegre. (De una litografia).—1854. Barcelona desde la Montanya pelada. (D' un grabat al acer sobre daguerreotipo).

Perspectivas barceloninas.—1852. Embarcadero de la Porta de la Pau. (D' una litografia de l' época).—1867. Muralla de Mar, emplacament del actual Passeig de Colón. (Dibuix de **J. Lluís Pellicer**).

Barcelona a comens y fi de sigle.—La Ciutat y 'l Plá, en 1818. (Plano topogràfic).—La Ciutat y 'l Plá, a últims de sigle. (Plano topogràfic).

Cuberta a colors, de **J. Lluís Pellicer**.

Grabats de Pere Bonet.

Tapas per enquadernar

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Any 1900

Tapas soltas.	Pessetas 1'50
Tapas y enquadernació.	» 2'50

LIBROS PARA REGALOS

DE TODOS PRECIOS Y TAMAÑOS CON ELEGANTES ENCUADERNACIONES

Cuentos * Viajes * Novelas

ALMANAQUE SEMANAL

Precio: Ptas. 0'50

BARCELONA Á LA VISTA

192 vistas de la capital y sus alrededores

Ptas. 8

Colección Diamante (Edición López)

ACABA DE PUBLICARSE

LA SEÑORITA TORMENTA

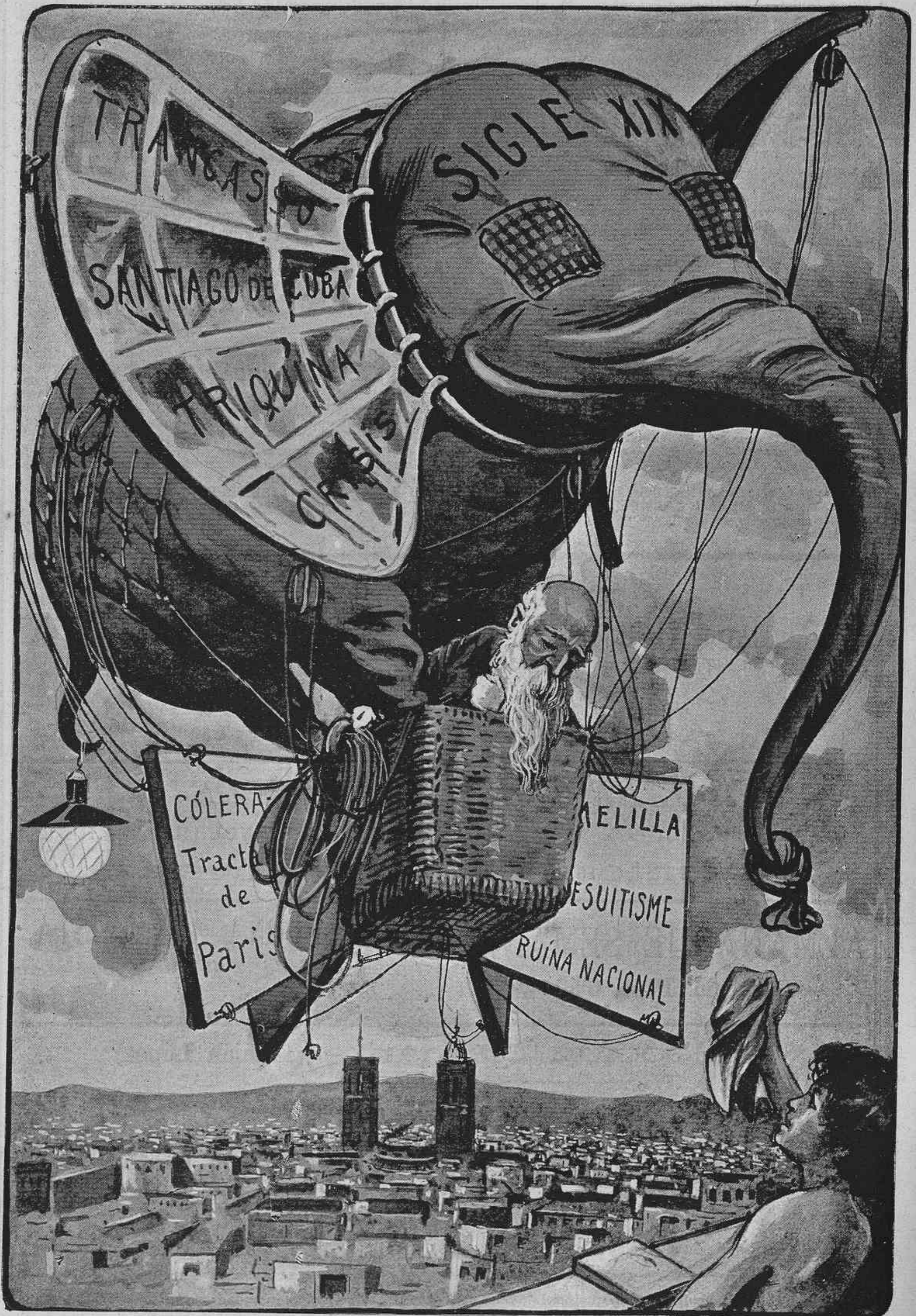
POR XAVIER DE MONTEPÍN

Tomo 75 de la Colección.

Precio 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además un ral per certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DESPEDIDA DEL SIGLE

Poch á poch el vol aixeca
cap á las regíons més altas,

y aquí dóna fí aquest Sigle...
¡Perdonad sus muchas faltas!